Keskkonnatoetused Eesti maaelu arengukavas 2007–2013

Katrin Rannik
Põllumajanduskeskkonna büroo juhataja
Põllumajandusministeerium

27. veebruar 2008

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

ÜPP kaks sammast

I sammas

Turukorraldus

Ühine siseturg

- tollimaksud
- eksporditoetused
- tarbimistoetused

Otsetoetused

II sammas

Maaelu arengupoliitika

Konkurentsivõime kasv

Põllumajanduskeskkond ja maastikud

Maaettevõtlus ja külaareng

LEADER lähenemine

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Eesti põllumajanduse rahastamine ÜPP raames

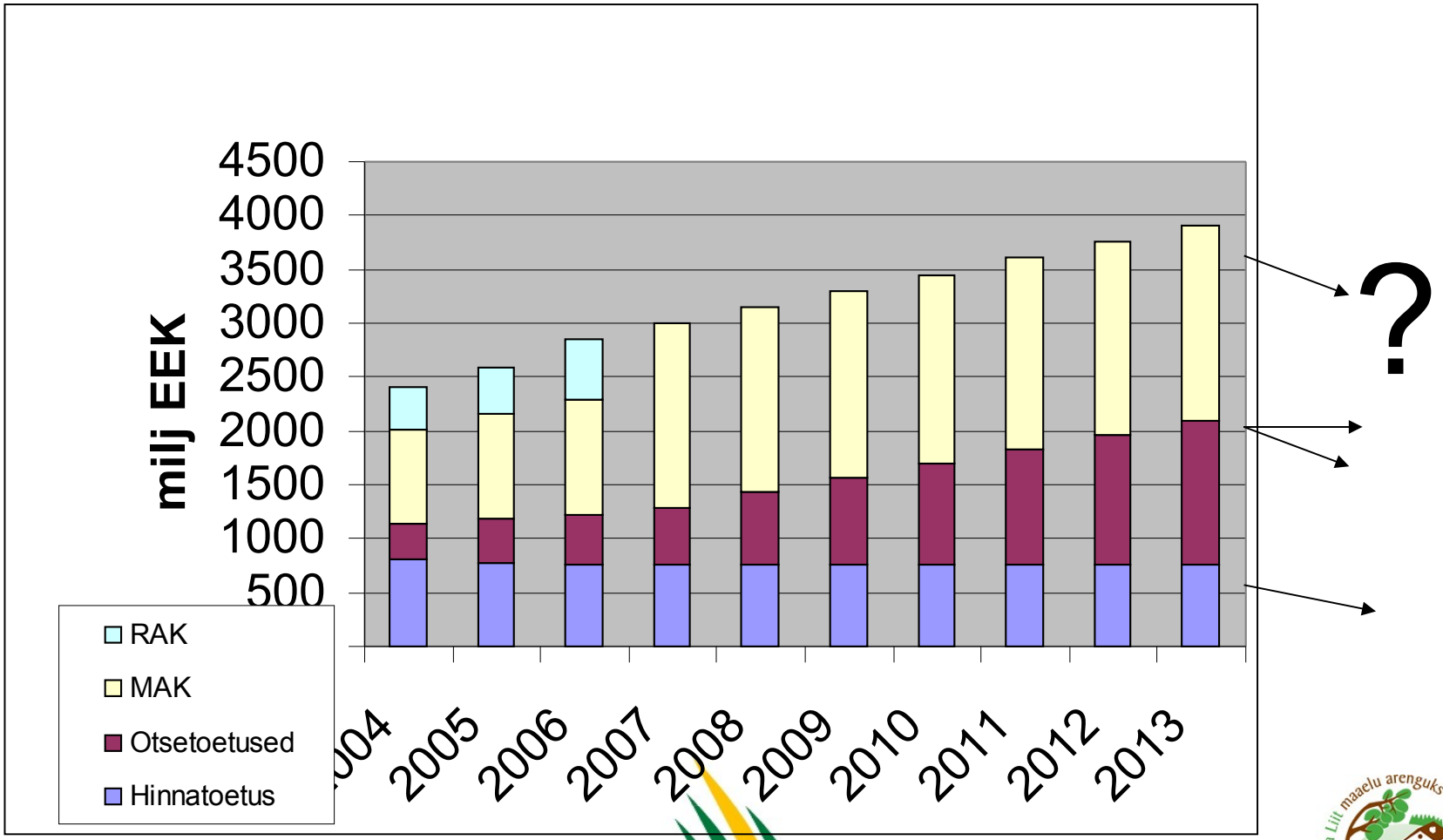

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

ÜPP 2. sammas (maaelu arengu poliitika) 2007–2013

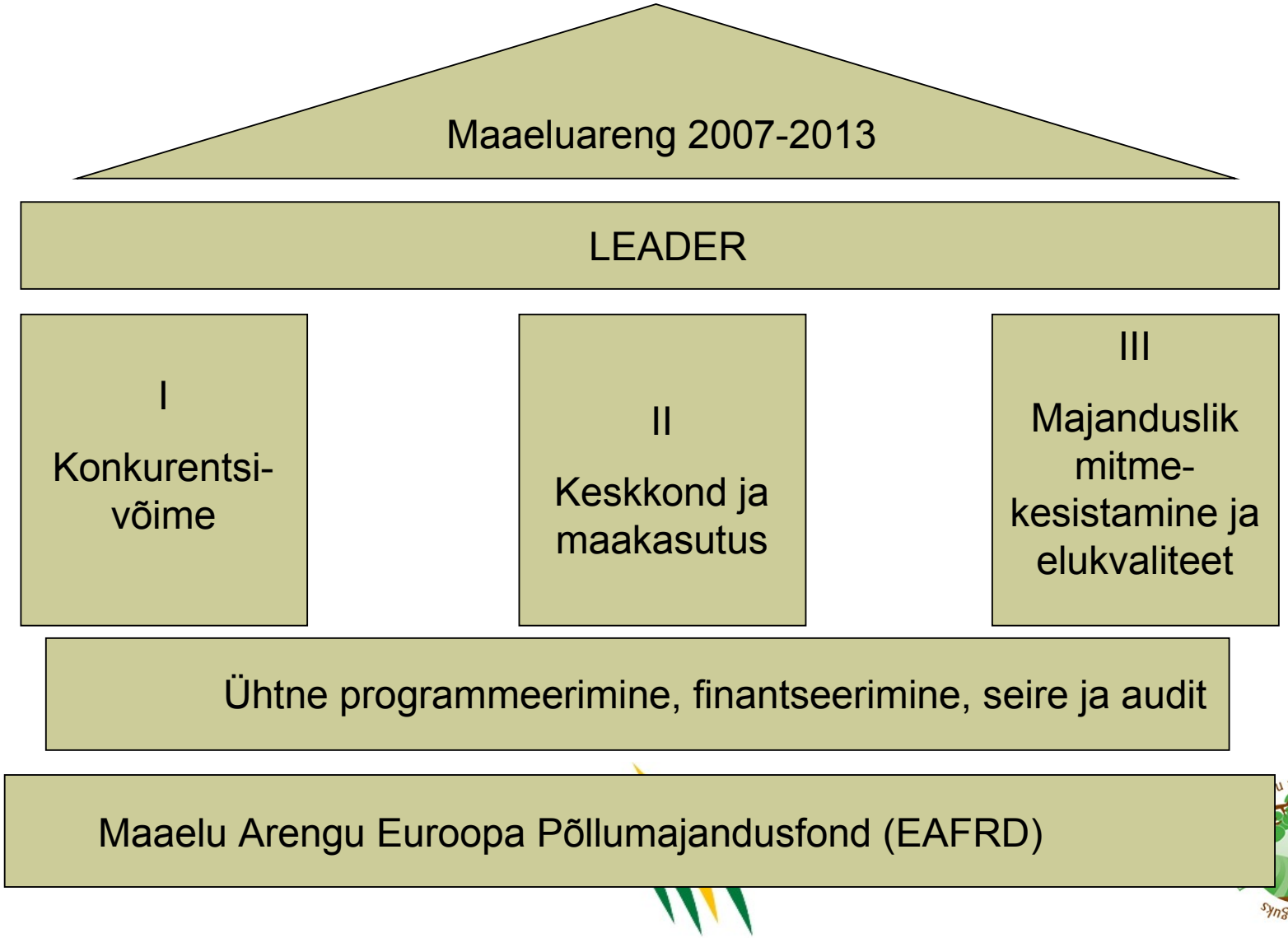

Telgede vaheline tasakaal

1. 40% - Põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsivõime
2. 39% - Keskkonna ja paikkonna parandamine
3. 21% - Maapiirkondade elu kvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine

LEADER – 10% (integreeritud telgedesse 1-3).

Rahaliselt kokku u. 14,4 miljardit krooni 7 aasta jooksul:

8. telg: 5,7 mlrd (40 %)
9. telg: 5,6 mlrd (39 %), sellest PKT 3,3 mlrd
10. telg: 3,0 mlrd (21 %)

LEADER: 1,4 mlrd (10 %)

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Eesti maaelu arengukava 2007-2013

- 2006 lõpp ja 2007 algus – arengukava kooskõlastamine
- 8. veebruar – arengukava heakskiitmine Vabariigi Valitsuse poolt
- 20. aprill – arengukava ametlik esitamine Euroopa Komisjonile
- Jaanuarist alates – töökohtumised Euroopa Komisjoniga, s.h kaks ametlikku kahepoolset kohtumist
- 20. november 2007 - arengukava heakskiitmine EL maaelu arengu komitees ja järgnev Euroopa Komisjoni otsus arengukava heakskiitmise kohta

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Arengukava meetmed – I telg

Põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsivõime parandamine

Koolitus- ja teavitustegevused

Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine

Nõuandesüsteemi ja –teenuste toetamine

Põllumaandusettevõtete ajakohastamine:

- -investeeringud mikropõllumajandusettevõtete arendamiseks
- -investeeringud loomakasvatusehitistesse
- -investeeringud bioenergia tootmisse

Metsade majandusliku väärtuse parandamine ja metsandussaadustele lisandväärtuse andmine

Põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmine

Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamine:

- põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alane koostöö

Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuur

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Arengukava meetmed – II telg

Keskkonna ja paikkonna säilitamine

Ebasoodsamate piirkondade toetus

Natura 2000 toetus põllumajandusmaale

Põllumajanduslik keskkonnatoetus

- keskkonnasõbraliku majandamise toetus
- mahepõllumajandusliku tootmise toetus
- ohustatud tõugu looma pidamise toetus
- kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus
- poollooduslikku koosluse hooldamise toetus

Loomade karjatamise toetus

Mittetootlikud investeeringud:

- kiviaia rajamise ja taastamise toetus
- mitmeliigilise põõsasriba rajamise toetus

Kaitsemetsa rajamise toetus

Natura 2000 toetus erametsamaale

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Arengukava meetmed – III ja IV telg

Maapiirkondade elukvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine

Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas:
- mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas
- mikroettevõtete arendamise toetus

Külade uuendamine ja arendamine
- majanduse ja maaelanikkonna põhiteenused
- külade uuendamine ja arendamine
- maapiirkondade kultuuripärandi säilitamine ja selle kvaliteedi parandamine

Leader

Leader meede

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Põllumajanduse mõju bioloogilisele mitmekesisusele…

…ei ole alati ainult negatiivne (taimekaitsevahendid, väetised, monokultuurid - elupaikade, maastikulise ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine)

Tihtipeale aitab põllumajanduslik tegevus bioloogilisele mitmekesisusele hoopis kaasa (nt. poollooduslike koosluste hooldamine).

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Arengukava keskkonnategevused…

…vähendavad põllumajanduse negatiivset (ekstensiivse ja mahepõllumajanduse soodustamine, veekaitse) ja suurendavad positiivset keskkonnamõju (uute elupaikade loomine - mitmeaastase taimestikuga ribad, puudesalud suurtel põldudel, maastikuelemendid, pool-looduslike koosluste hooldamine jne).

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Keskkonnategevuste mõju

Mõju saab hinnata läbi pideva seire ja hindamistegevuste. Heaks partneriks Põllumajandusministeeriumile on siin

Mõned näited (slaidid PMK-lt):

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

ANDMETE KOGUMINE 2004-2007

MAASTIK:

- Muutused põllumajandusmaastike struktuuri punkt-, joon- ja pindelementides (kõik meetmed)
- Talude heakord (MP, KST)

MULLASTIK:

- Mulla orgaaniline aine (MP, KST, võrdlustootjad)
- Mullaviljakus (pH, K, P) (MP, KST, võrdlustootjad)
- Mulla toiteainete dünaamika (pilootuuring)

VESI:

- Toiteelementide bilanss (MP, KST, võrdlustootjad)
- Pestitsiidide kasutuskoormus (KST, võrdlustootjad)
- Taimetoiteelementide kontsentratsioon dreenivees (pilootuuring)

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

ANDMETE KOGUMINE 2004-2007

BIOLOOGILINE MITMEKESISUS:

- **Vihmaussid, mullamikroorganismid (MP, KST, võrdlustootjad; foonpõllud)**
- **Linnud (MP, KST, võrdlustootjad); Pilootuuring Räpu valgalal (2007)**
- **Soontaimed (MP, KST, võrdlustootjad)**
- **Kimalased (MP, KST, võrdlustootjad)**

SOTSIAALMAJANDUS:

- **Ettevõtjatulu (MP, KST)**
- **Mahedana müüdud mahetoodete osa (MP)**
- **Keskkonnateadlikkus (MP, KST, võrdlustootjad)**

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

Keskkonnatoetuste põhimõtted

Soodustada keskkonnasõbralike tootmisviiside kasutamist:

kompenseeritakse vastavalt toetuse iseloomule kas keskkonnaalaste piirangute tõttu saamata jäänud tulu või ka vabatahtlikult võetud lisanõuete täitmisest tulenevad lisakulutused (avaliku sektori raha suunatakse nn keskkonnateenuse ostmisele)

Keskkonnanõuete järgimine ei tohiks mõjuda halvasti põllumajandustootja konkurentsivõimele.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

EBASOODSAMATE PIIRKONDADE TOETUS

Toetuse eesmärk on säilitada põllumajandusmaa jätkuva kasutuse kaudu paikkonda ning alal hoida ja edendada säästva põllumajandusliku tootmise süsteeme, toetades keskkonna ja paikkonna parandamist läbi maade hooldamise.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

EBASOODSAMATE PIIRKONDADE TOETUS

5-aastase kohustusega toetus.

Toetuse määr on 391 krooni hektari kohta aastas.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

NATURA 2000 TOETUS PÕLLUMAJANDUSMAALE

Natura 2000 põllumajandusmaa toetuse üldeesmärk on tagada Natura 2000 võrgustiku aladel looduskaitsenõuete täitmine, säilitada nendes piirkondades põllumajanduslik tegevus ning aidata seal toime tulla ebasoodsate asjaoludega, mis tulenevad nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ (loodusliku linnustiku kaitse kohta) ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta) rakendamisest, et aidata kaasa Natura 2000 alade tõhusale majandamisele.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

NATURA 2000 TOETUS PÕLLUMAJANDUSMAALE

1-aastane toetus.

Toetuse määr on 502 krooni hektari kohta aastas.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PÕLLUMAJANDUSLIK KESKKONNATOETUS (PKT)

Meetme üldeesmärgid on järgmised:

- soodustada keskkonnasõbralike majandamisviiside kasutuselevõttu ja jätkuvat kasutamist põllumajanduses;
- säilitada ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust;
- aidata keskkonnale keskkonnasõbralikult tegutsevatel põllumajandustootjatel saada kohast tulu;
- suurendada põllumajandustootjate keskkonnateadlikkust.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - KESKKONNASÕBRALIK MAJANDAMINE

Keskkonnasõbraliku majandamise eest toetuse maksmise eesmärgid on järgmised:

- soodustada keskkonnasõbralike majandamisviiside kasutuselevõttu ja jätkuvat kasutamist põllumajanduses, et kaitsta ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning kaitsta mulla- ja veeseisundit;
- laiendada keskkonnasõbralikku planeerimist põllumajanduses;
- tõsta põllumajandustootjate keskkonnateadlikkust.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - KESKKONNASÕBRALIK MAJANDAMINE

5-aastase kohustusega toetus, mis on seotud taotlusaluse maaga.

Toetuse määr haritavale maale on 1260 krooni hektari kohta aastas ja lühiajalisele rohumaale 800 krooni hektari kohta aastas.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKU TOOTMISE TOETUS

Mahepõllumajandusliku tootmise toetamise eesmärgid on järgmised:

- säilitada ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säilitada ja parandada mullaviljakust ja veekvaliteeti;
- toetada mahepõllumajanduse arengut ning aidata kaasa mahetoodangu mahu suurenemisele;
- toetada ja suurendada mahepõllumajanduse konkurentsivõimet.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKU TOOTMISE TOETUS

5-aastase kohustusega toetus, mis on seotud taotlusaluse maaga.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKU TOOTMISE TOETUS

Mahepõllumajandusliku tootmise eest makstakse toetust kolmes grupis vastavalt kasvatatavale kultuurile järgmiselt:

- rohumaad, mille kohta peetakse ettevõttes aastaringselt ha kohta vähemalt 0,3 lü-le vastaval hulgal mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi, on toetus 1390 krooni hektari kohta aastas.
- teravilja, kaunvilja, tehniliste kultuuride, kartuli ja söödajuurviljade kasvatamise eest makstav toetus on 1865 krooni hektari kohta aastas;
- avamaa köögivilja, ravim- ja maitsetaimede ning puuvilja- ja marjakultuuride kasvatamise eest makstav toetus on 5470 krooni hektari kohta aastas.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - OHUSTATUD TÕUGU LOOMA PIDAMISE TOETUS

Toetuse eesmärk on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste kohalike ohustatud tõugude säilimine.

5-aastase kohustusega toetus.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - OHUSTATUD TÕUGU LOOMA PIDAMISE TOETUS

Toetuse määr eesti hobuse ja tori hobuse pidamise kohta on 2 920 krooni

ja eesti raskeveohobuse pidamise kohta

3 115 krooni hobuse kohta aastas.

Eesti maatõugu veise pidamise toetus veise kohta aas tas on 3 070 krooni

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - KOHALIKKU SORTI TAIMEDE KASVATAMISE TOETUS

Toetuse eesmärk on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast olulise kohaliku taimesordi, rukkisordi Sangaste" säilimine.

5-aastase kohustusega toetus.

Kohalikku sorti taimede kasvatamise eest makstava toetuse määr on talirukkisordi "Sangaste" puhul 505 krooni hektari kohta aastas.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - POOLLOODUSLIKU KOOSLUSE HOOLDAMISE TOETUS

Poollooduslike koosluste hooldamise toetuse eesmärk on tagada Natura 2000 aladel asuvate poollooduslike koosluste soodne seisund.

Natura-aladest väljapoole jäävaid kõrge loodusväärtusega poollooduslikke kooslusi toetatakse käesoleval programmiperioodil pärast seda, kui nad on täpselt määratletud või arvatud Natura 2000 alade hulka.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

PKT - POOLLOODUSLIKU KOOSLUSE HOOLDAMISE TOETUS

5-aastase kohustusega toetus, mis on seotud kohustusealuse maaga.

Toetuse määr puisniidu hooldamise eest on 3725 krooni hektari kohta aastas, toetuse määr kõigi ülejäänud koosluste hooldamise eest on 2910 krooni hektari kohta aastas.

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

LOOMADE HEAOLU: LOOMADE KARJATAMISE TOETUS

Püsirohumaade liigirikkuse tagamiseks on karjatamine väga oluline. Karjatamisel suureneb liigirikkus, kuna kõrgekasvulised taimeliigid süüakse ära, mille tulemusena paranevad madalakasvuliste taimede valgustingimused. Karjatamise tulemusena tekkinud paljas maa annab seemnetele paremad idanemistingimused ning soodustab teiste liikide kasvu. Rannaniitude puhul hoiavad loomad rannajoone pilliroo kasvu takistades avatuna, samuti säilivad karjatamise tulemusena rannaniidule omased madalaveelised mitmetele kaitsealustele liikidele olulised lombid.

Regulaarselt niidetav rohumaa meelitab linnud pesitsema, kuid enne kurna lennuvõimestumist paljud linnud hukkuvad. Karjamaal on kurnade hukkumine trampimise tõttu kordades väiksem.

Loomade väljaskarjatamine mõjub nende heaolule positiivselt ning rikastab ühtlasi ka maastikupilti.

LOOMADE HEAOLU: LOOMADE KARJATAMISE TOETUS

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

LOOMADE HEAOLU: LOOMADE KARJATAMISE TOETUS

Toetuse maksmise eesmärgiks on parandada loomade heaolu, säilitada ja parandada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning tõsta kultuurrohumaade mullaviljakust.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

LOOMADE HEAOLU: LOOMADE KARJATAMISE TOETUS

5-aastase kohustusega toetus.

Toetuse määr looma kohta aastas on järgmine:

- üle 6 kuu vanuse veise, sh ammlehma või üle 6 kuu vanuse hobuse või mära koos varsaga kohta 320 krooni;
- kuni 6 kuu vanuse veise või üle 1 aasta vanuse kitse või lamba; kitse või ute talledega kohta 55 krooni.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

KIVIAIA RAJAMISE JA TAASTAMISE TOETUS

Kiviaedade rajamise ja taastamise

toetuse eesmärk on aidata kaasa kõrge ajaloolise, kultuurilise ja maastikulise väärtusega traditsiooniliste põllumajandusmaastike elementide, kiviaedade, rajamisele ja taastamisele, et:

- säilitada ja suurendada maastike esteetilist väärtust;
- luua elupaiku ning suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust;
- säilitada maastiku ajaloolist ja kultuurilist väärtust.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

KIVIAIA RAJAMISE JA TAASTAMISE TOETUS

Toetust kiviaia rajamise või taastamise eest makstakse olenevalt kiviaia kõrgusest kahes grupis:

- 60–90 cm kõrguse kiviaia rajamise eest 490 krooni meetri kohta, üle 90 cm kõrguse kiviaia rajamise eest 655 krooni meetri kohta;
- 60–90 cm kõrguse kiviaia taastamise eest 410 krooni meetri kohta; üle 90 cm kõrguse kiviaia taastamise eest 575 krooni meetri kohta.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

MITMELIIGILISE PÕÕSASRIBA RAJAMISE TOETUS

Mitmeliigilise põõsasriba rajamise ja hooldamise eesmärgid on järgmised:

- luua elupaiku ning suurendada bioloogilist mitmekesisust;
- suurendada põllumajandusmaastike mitmekesisust;
- vähendada tuule- ja vee-erosiooni.

Mitmeliigilise põõsasriba rajamise toetus on 300 krooni meetri kohta

Põllumajandusministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

KAITSEMETSA RAJAMISE TOETUS PÕLLUMAJANDUSMAALE

Eesmärk on tagada hea keskkonnaseisund läbi kaitsemetsade rajamise. Kaitsemetsi rajades väheneb keskkonna suhtes tundlike põllumajandusmaade osakaal ning väheneb vajadus moodustada kaitsemetsi tulundusmetsade arvel. Väikeste puudesalude rajamise tulemusel suureneb ka bioloogiline mitmekesisus nendes piirkondades.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

KAITSEMETSA RAJAMISE TOETUS PÕLLUMAJANDUSMAALE

Kaitsemetsa rajamise korral on toetuse määr ühe hektari kohta 14 500 krooni. Toetuse määr väikese puudesalu rajamise korral on 5 800 krooni 0.1 hektari kohta.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks

NATURA 2000 TOETUS ERAMETSAMAALE

Toetuse eesmärk on kaasa aidata Natura 2000 ala erametsamaa säästvale kasutusele.

Toetuse määr on piiranguvööndis ja hoiualal 940 krooni hektari kohta ning sihtkaitsevööndis 1720 krooni hektari kohta.

Põllumajandus ministeerium

Euroopa Liit maaelu arenguks